

- BURGESS, T.: (1986) *New ways to learn*, In: BURGESS, T. (ed.): *Education for Capability*, Windsor, NFER - Nelson
- COURTNEY, R.: (1980) *The Dramatic Curriculum*, London, Heinemann
- DAVIS, D. - LAWRENCE, C.: (1986) *Selected Writings of Gavin Bolton*, London, Longman
- DAY, C.: (1983) *Teaching Styles in Drama*, In: DAY, C. - NORMAN, J. L. (eds.): *Issues in Educational Drama*, London, Falmer Press
- FEYERABEND, P.: (1987) *Farewell to Reason*, London, Verso
- GARDNER, H.: (1993) *The Unschooled Mind - How Children Think and How Schools Should Teach*, London, Fontana
- GIROUX, H.: (1988) *Schooling for Democracy - Critical Pedagogy in the Modern Age*, London, Routledge
- HEATHCOTE, D.: (1992) *Stewardship – A Paradigm for Education?*, *NATD Broadsheet*, Vol. 9. No. 3., December, pp. 5-28.
- HORN BROOK, D.: (1989) *Education and Dramatic Art*, Oxford, Basil Blackwell
- HORN BROOK, D.: (1991) *Education in Drama*, London, Falmer Press
- MORTON, D.: (1989) *Assessment in Drama*, City of Leeds Department of Education
- NORMAN, J. L. (ed.): (1982) *Drama in Education - A Curriculum for Change, Report of Annual Conference 1981*, Banbury, NATD - Kemble Press
- PEMBERTON-BILLING, R. N. - CLEGG, J. D.: (1965) *Teaching Drama*, University of London Press
- RICKMAN, H. P.: (1967) *Understanding and the Human Studies*, London, Heinemann
- SARTRE, J-P.: (1966) *The Psychology of Imagination*, New York, Citadel Press, 4th ed.
- SLADE, P.: (1958) *An Introduction to Child Drama*, University of London Press
- SZATKOWSKI, J.: (1993) *Drama on the Margins*, *Drama Broadsheet*, Vol. 10., No. 3., pp. 21-49.
- WAGNER, B. J.: (1979) *Dorothy Heathcote - Drama as a Learning Medium*, London, Hutchinson

Ecoville

a dráma alkalmazása a nyelvtanításban

Vatai Éva

Ecoville ötletét egyrészt egy Nouveau Sans Frontières 1-beli olvasmány adta (Unité 4, leçon 1), másrészt az egyik tanítványom elindította, igaz lelkesedés táplálta akció, amelyet a város egyik népszerű sportpályájának megmentésére szervezett. (A város eladni készül a területet benzinkútépítésre egy nyugati befektetőnek.) Az eset során a csoport többsége egyetértett a lánnyal.

Érdekelt engem:

1. egy kedvelt terület iránt érzett lelkesedésük magyarázata
2. kompromisszumkészségük az ellenérvek (itt: urbanizációs érdekeket) megfogalmazását követően.

Másrészt – mivel utolsó évükben kaptam ezt a negyedikes csoportot – alkalmat akartam teremteni arra, hogy az eddig tanult nyelvi elemeket és fogásokat – érzelmileg motivált állapotban – alkalmazzák.

A közreadott drámajáték kb. 15 fős csoporttal játszható, hiszen a játék során állandóan foglalkoztatnunk kell a csoport tagjait.

A drámajáték a következő történetet dolgozza fel: Grandville kisváros, észak-nyugati részén érintetlen vidék terül el nádassal, tóval, erdővel. Ez a terület a városlakók közkedvelt kirándulóhelye: óvják, vigyáznak rá. A várost kinőtték lakói, s a terjeszkedés egyetlen iránya a természet ezen része. (Ezt a tényt a városi tanács ülésén közlik velük a kontextusépítés után.) Hogyan keresnek megoldást a városlakók, miután szembeállják magukat ezzel a ténnyel, s így kényszerhelyzetbe kerülnek?

Legyünk városlakók Grandville-ben! *Térképet* készítünk, amelyen a szerepválasztással párhuzamosan bejelöljük lakóhelyünket és a középületeket!

A spontán szerepfelvétel során pl. a következő figurák születtek:

Yvette d'Artagnan – étteremtulajdonos. Válogatott ételeket kínál, vendégköre megtartása mellett célja a minőség megőrzése is. Hajlandó befektetni a város fejlesztésébe.

Maurice – az önkéntes városőr. Kicsit buta és korrump, de békés ember. Családja nincs, a „kis üzletekből” él.

Judith – a tisztességes rendőrnő, aki állandó harcot folytat a városban előforduló szabálytalanságok ellen.

Erős és eszes, számíthat a városlakók nagy részének segítségére.

Henri – a törvényen kívüli, akit csak anyagi haszonszerzés motivál. Erőszakos, semmitől sem riad vissza, állandóan ellenségeskedik a rendőrnővel és Soma kakasával. Egyébként szereti a várost, itt született.

Choma – nő, becsületes férfi, évek óta munkanélküli: de vállalkozó szellemű. Van egy kakasa, ez a hobbija.

Esther – sokgyermekes családanya, aki rendkívül jó diplomáciai érzékkel rendelkezik, ezért választja mesterségül a politikát. A játéknak kezdeti fázisában rögtön „megválasztatja” magát polgármesternek. A többiek elfogadják.

Természetesen nem mindenki vett fel szerepet a játék kezdetén, csak a későbbiek során, mintegy szembe-

helyezkedve az eddigi szereplők valamelyikével vagy támogatva azt.

Szakértői játék:

Összeül a városi tanács, amelynek minden városlakó tagja. A polgármester felolvassa a miniszter levelét, amelyben választ ad a lakosok igényelte új bevásárlóközponttal kapcsolatos kérdésekre. A városfejlesztésnek – országos érdekeket figyelembe véve – csak egy iránya lehet: a természet. (A mellékelt térképet kifüggesztem a falra.) Természetesen jelentős állami támogatást is kapna a város, ha az építendő létesítmény térképen kijelölt helyébe beleegyeznek.

A tanácsülés fő témái: *A természet melyik részét választanák a jövőbeli építkezés helyszínéül? Miért éppen azt? Mit tudnak tenni, hogy a létesítmény – amelyre mindenkinek szüksége van – megépüljön, s a városiasodás okozta károktól is megkíméljék a környezetet?*

(Egészséges vita kialakítására törekszem a természetet szenvedélyesen védők és a város terjedését támogatók közt)

A játékosok ötletei:

- villanyautók a kialakítandó városrészben belül
- az alkoholfogyasztás és a dohányzás korlátozása (a részek nem riadnak vissza a környezet rongálásától)
- a környezet védelméért felelős városi alkalmazottak szerződtetése
- lovastúrák szervezése a terjeszkedett város melletti védett területen
- az infrastruktúra modernizálása (pl. kiépített, de jól ellenőrizhető úthálózat a védett területen)
- a turizmus fejlesztése szigorú rendszabályok mellett

Az elfogadott ötletekről *listát* készítünk, majd kifüggesztjük, hiszen a jövőben ezeket kell figyelembe vennünk. Egyébként a játéknak ebben a fázisában adták a városnak az új – Ecoville – nevet, amely szándékuk kifejeződése: a természet érdekeit szem előtt tartó város.

A polgármester egy napja:

(Ez a konvenció jó alkalmat ad új szerepbelépésekre: Kik jelentkeznének a város által biztosított állásokba: pl. lovastúra szervezésre, elekromosbusz-sofőrnek, a turizmus új rendszabályainak megfogalmazására, infrastruktúrabővítő ötletek kidolgozására és megvalósítására... stb.)

Ha valakinek konkrét ajánlata van a város fejlesztésében való személyes részvételét illetően, jöjjön a polgármesterhez: s próbáljon meg meggyőző érvekkel előállni! (A párbeszéd a polgármesternő és az ajánlattevő közt zajlik.) Itt elsődleges cél az egyéni és kollektív érdekek összehangolása.

Az ajánlatok *együttes megbeszélése* után együttesen készítjük el a város archívumának néhány dokumentumát az adott időszakban:(én pusztán a nyelvi formákat adom meg nekik.

1. Yvette d'Artagnan étlapja (syntagmes nominaux)
2. cikk a helyi lapban a kakas-vitáról Choma és Henri közt (langage de presse)
3. munkaszerződés a buszsofőr és a polgármester közt (formules officielles)
4. fényképek városi eseményekről: fényképbeállítás (= az egyik csoport a használt idegen nyelven meséli el a másoknak, mit lát a képzeletbeli fényképen, a másik csoport pedig tablószerűen ábrázolja azt. Mesélés közben történjen a beállítás, így a beállító csoport közvetlen korrekciókat is alkalmazhat.: „*Pas á gauche, mais á droite!*”)

Ezen a ponton mi pihentettük Ecoville-t, de az ötletek továbbra is jöttek (szünetben, órák előtt, írásban, szóban...), mert a játék nem csupán keretet adott a nyelvi oktatáshoz, hanem egy olyan teret és hangulatot, ahol kreativitásukat és nyelvtudásukat a legmesszebb menőkig alkalmazhatták, s amely bátorítólag hatott rájuk.

A javítás problémája

Természetesen recepteket nem tudok adni, csak olyan tanácsokat., amelyek a drámajáték idegen nyelvi alkalmazásának során alakultak ki bennem. A tanár szerepének intenzitását a diák nyelvi szintje is meghatározhatja. Sugárzik a diák magatartásából, hogy mennyire igényli a tanári segítséget. Néha előállhat az a helyzet, hogy van mondanivalója, de „nincsenek hozzá szavai”. Ilyenkor természetesen mellette állunk – és itt szükséges a tanári empátia –, s igyekszünk „szavakat adni a szájába”, olyan módon, hogy az saját megfogalmazásának tűnjön. Az éles játék (pl. párbeszéd) során helyesebb, ha a tanár háttérbe húzódik, s amíg a beszélgetők megértik egymást, nem avatkozik bele közvetlen javításokkal, ugyanis az gátolhatja a személyes bevonódást. Hasznosabb, ha a párbeszéd befejezése után az adott idegen nyelven mintegy „összefoglalja” az elhangzottakat, ezzel a megértésben gyengébbeket is visszakapcsolva a játékba. (*Ugye jól értettük, hogy...?*

Ugye itt most arról van szó, hogy....?) Itt persze el kell fogadni azt a nyelvtanári alapállást, hogy jobb egy helytelenül kimondott mondat, mint a sehogy ki nem mondott. Sok plusz feladatot ró a nyelvtanár az írásbeli munkák javítása: ez mindenképp a játékidőn kívül történjen! Fontos a dokumentumok helyes „nyelvi formába öntése”, hisz azok minden játszónak a kezébe kerülnek majd. Hibás dokumentumok közreadása igen veszélyes, hiszen ezzel „szentesítjük” a nyelvi hibát!

Globális szimuláció – nyelvi dráma

A DPM 11. számában Lannert István tollából jelent meg cikk a szimulációról. Ott mint a drámajáték egyik típusát említi a globális szimulációt. Akad azonban néhány igen fontos különbség szimuláció és nyelvi drámajáték közt:

1. A szimuláció során a diákot „beviszem” egy maga építette nyelvi világba, amelyből annyi az övé, amennyit meg tud nevezni. (*Nevez meg, s a tiéd leszek!*) A drámajátéknak nem feltétele a dolgok megnevezése: a környezet eleve adott, a szerepfelvétellel kezd „pezsegni”. A személyes viszonyok egyike-másika már a kontextusépítés során kirajzolódik (= a személyes bevonódásra hamarabb adódik alkalom és az a játék során sokkal mélyebb lehet).
2. A drámában a játék szigorú logikával, de igen rugalmasan haladhat – kezdetben akár 3 szereplővel is –, de folyamatosan alkalmat kell nyújtani újabb szereplők belépésére! (Ld. nyelvi ihlet: igen nehéz érzelm fűtötte megnyilvánulásokat idegen nyelvre transzponálni A játéknak előre elkészített vázlat szab határt (ld. fókusz), a szimulációban a harmadik szakaszban tárgyaljuk a 2 szakaszbeli viszonyokból kikerekíthető (ál)problémákat.
3. A drámajáték során a drámatanár jobb keze az „érzelmi töltet”: ez először a témaválasztáskor merül fel, hisz nagyobb késztetést érzünk olyan témákról beszélni, amelyekhez érzelmileg is kapcsolódunk. (Emlékezzünk az oroszitanítás 60-80-as évekbeli totális csődjének egyik okára: amikor Iván Petrovics új lakásának leírásával kellett megtanulnunk a lokalizálást! Kit érdekelt akkor, merre van az ő fürdőszobája?.....)

Itt említem az idegen nyelvi drámatanár magatartásának az összefoglaló-ismétlő funkció mellett jellegzetességét, a provokatív viselkedést. Bizonyos érzelmi töltésű „magyarzkodási helyzetben” könnyebben kap teret a nyelv, s ez az idegen nyelvre sokkal inkább érvényes!

A szimulációból jellegénél fogva ez az érzelmi töltet hiányzik: ott egy mikrovilág tárgyakkal, (egy későbbi fázisban :viszonyokkal) való benépesítésére törekszünk, a drámajátékban pedig egy már létező közegnek válunk – önszántunkból – részeseivé. Az itt felmerülő problémák megoldására tevődik a hangsúly a „miénk itt a tér” motiváló erejének segítségével.

4. A szimuláció minden nyelvi szinten játszható. Felfogható egy érdekes szókincs bővítő, ill. szóalkalmazási gyakorlatnak. (akkor is „szimulálunk”, amikor egy képzeletbeli lakást rendezünk be megnevezve a bútorokat, helyiségeket!) A drámajáték a nyelvi fejlődésnek csak olyan szakaszán vezethető be mint módszer, amikor a tanuló már képes idegen nyelven érvelni.

A felsorolt indokok mellett azért sem érzem jogosnak a szimuláció drámajátékok közé való sorolását, mert (bár utolsó szakaszában megjelennek viszonyok, és – szerencsés esetben! – vérbeli konfliktusok is) minden a célnyelv elsajátításának van alárendelve. Természetesen ezzel együtt nagyra tartom, s elfogadom mint a modern nyelvoktatás érdekes és hatékony módszerét.

Ötéves a Kerekasztal Színházi Nevelési Központ

Az egyesületi fenntartásban működő drámapedagógus, színész-drámatanár munkaközösség, amely a TIE színház a nevelésben) módszer hazai adaptálója, népszerűsítője, fejlesztője 1992 januárjában kezdte meg működését.

Nonprofit szervezettől már a fennmaradás ténye is érdem pénzinséges jelenünkben. A Kerekasztal létezése tevékenységben is megjelenik: évente 200-300 közötti számban tart egyenként három óra időtartamú komplex foglalkozást gyerekeknek, fiataloknak. Az egyesület munkaközösségeinek módszertani munkáját két könyv és öt oktató videófilm elkészülte mellett számos publikáció is jelzi. Az évforduló kínálta alkalmat nem önmaguk ünneplésére kívánják felhasználni: a színházi nevelést szélesebb körben népszerűsítő rendezvénysorozatot tartanak 1997. január 10-18. között.

Néhány példa a programkínálatból: színházi előadások, szakmai tanácskozás, módszertani bemutatók.

A Kerekasztal összes, jelenleg is „műsoron lévő” TIE-foglalkozása megtekinthető lesz ezen a héten a Marczibányi téren. Találkozzot szerveznek a Játszószínház foglalkozásain illetve az egyesület táboraiban rendszeresen résztvevő gyerekeknek. S egy különlegesség: a Kerekasztal pályázatot ír ki gyerekeknek „színházi játékok”, drámajátékok szerkesztésére, tervezésére.

Az ünnepi alkalomból kiadvány készül a színházi nevelési központ eddigi tevékenységéről, s új számmal jelentkezik a gyerekek írásait tartalmazó, V. évfolyamában járó ASZTAL-LAP is.